ТРИ

Мима Лашевска през 1956-та, значи, била една от първите белградски манекенки, които се научили да ходят правилно по съкратения курс в салона "Съвременна жена" на Булевар революцие, под грижливия надзор на предвоенната примабалерина Галина Павлович Вълкова, пет пъти подред "Най-красиво момиче от бала на летците" в Аероклуба.

Тази писклива дама с птича памет и детинско държание, която дори по време на шестоаприлската бомбардировка на Белград не прекъснала утринното си радиопредаване "Хигиенна гимнастика за деца, девойки и дами", съумяла да извлече от Мима неподозирана грациозност, която деветнайсет години печално е потискала, без да осъзнава красотата си, затворена в зле храненото тяло на момиченцето от Сеняк. С помощта на няколко лекции и само с две-три междувременни забележки, предизвикани от изострената й интуиция за женственост, г-жа Вълкова смъкнала от Мима одърпания й плащ от покрайнините, изпод който пред смаяните, късо подстригани активистки от "Съвременна жена", изведнъж се родила една нова Мима - ленива и разкошна.

Гаменската й сеняшка тап-тап-тап походка, фирмата на обувките, които носела най-често (а това били кецове "Бата"), онзи неин начин, по който равноправно се надбягвала с момчетата от Сеняк, без да заплита крака при това, както обикновено правят момичетата, когато се щурат наляво-надясно, и мятането на дългите й крака, чиито ко-

лена от март чак до края на септември били обща колекция от ранички и драскотини, получени от паданията (Мима една вечер ми откри тайна: най-голямо удоволствие през детството й било внимателното отлепване на коричките от колената, милиметър по милиметър; тези моменти, когато под тъмно-червената коричка от съсирена кръв се появява нежна нова розова кожа) - всичко това, значи, останало в залите на "Съвременна жена" като ланска змийска кожа. На това чудо случайни свидетели били: две чистачки, пет обществени активистки в строги сиви костюми с дидактични юбилейни значки на реверите, бившата балетмайсторка Галина Вълкова и корепетиторът Зденко Павличек, особен любовник, уволнен заради педерастия от Народния театър.

Ето, пред тях се родила една нова Мима, по-точно казано, раждала се с всяка измината крачка по малката импровизирана писта, поставена върху маси. Сигурно тази сцена щяла да приличала на Ботичелиевото "Раждане на Венера" (Мима иначе прилича на младата жена, излизаща от раковината), ако цялата работа ставала на брега на морето или дори на някаква река. Но чудесата не избират местата на които да се случат!

Опушените стени на "Съвременна жена" били покрити с поставени в рамки фотографии на ледникови езера, изрязани от вестник "Фронт"; тук имало снимки от младежки бригади в помощ на залесяването и от годишните сесии на Скупщината, а централната стена се украсявала от кръстосани преходни знаменца и лозунг: "За здраво подрастващо поколение!". Масата, на която заседавала комисията от обществени деятелки, била застлана с кардиналски виолетов плюш, а тъканта на места била прогорена от пепел на цигари, оклепана с петна от разлято кафе. Комисията с известно подозрение следяла обучението на първите мане-

кенки, без да ги напуска съмнението, че от тази професия най-леко се създават проститутки и бъдещи рушителки на солидни бракове. Може би чрез това на пръв поглед неангажиращо показване на тела, крака, усмивки, походка и безгрижна женственост, се прикрива въвеждането на вражеската идеология през задната врата - може би изобщо не е трябвало да се организира този съмнителен курс, но пък фабриките за конфекция търсеха манекени: по-добре да ти е под ръка нужното зло и да го контролираш и направляваш, отколкото да бъдеш изправен пред свършен факт някой ден, когато за всичко ще бъде вече късно.

Но впечатлението, което оставила у тях Мима Лашевска, наистина не можело да се мери само с чудо! Паф! Тя закрачила в завоевателния си поход и - виж ти! - пред очите на тези домакини на средна възраст, които през целия си живот се отричали от всичко в името на нещо по-хубаво и по-добро, необходимо в минимално количество, трепнало чувството за женственост! Гледайки как крачи това стройно момиче, забравяли за натежалите си изхабени тела, за разширените си вени, за тена, загубен от дима на безкрайните събрания, а Мима пристъпвала и пристъпвала, и пристъпвала, и пристъпвала, на на края на пътеката се обръщала като вретено около оста си и продължавала да пристъпва с примамливо очертани бедра, така че под вълнената й рокля без талия изпъквали върховете на тазовите кости и Венериният хълм. По-точно казано, тя *разсичала* застоялия въздух в "Съвременна жена" с тялото си, хвърляйки невидими мостове през историята на женската красота в Белградския пашалък.

В грациозната й походка имало нещо от вълнуващата срамежливост на жените от Дорчол, когато изнасяли тавите с баници за княз Михайло Обренович, и от прикритата цинцарска еротичност, която докарва до лудост и болест, до-

като се потапя в тъмнината на някакъв склад в Сава Мала, а имало и от онова толкова шокиращо скъсване със срама - става дума за първото публично събличане на младите плувкини в Ученическата къпалня през 1920 г., когато, и сами поразени от дълго скриваната белота на бедрата си, се опитвали да се скрият сами от себе си, крачейки към реката по пясъка и през плитчината; може би в тази гледка имало и нещо от смахнатата походка на белградските модерни жени между двете войни по конните състезания на Царева чуприя; имало от всичко това, тук всичко се усещало и смесвало, дори и тракането на дървените сандали, които младите белградски жени трябвало да носят през войната по време на недостига на гьон и кожа, но пък, въпреки всичко, Мима Лашевска вървяла в ритъм рок-енд-рол, който тази година със закъснение завладяваше белградските танцови зали, сякаш играела, отбелязвайки с крачки всяка втора отскачаща синкопа.

Пред напълно занемелите присъстващи, Галина Вълкова изрекла с тон на майстор, който току-що е свлякъл платното от изсечената скулптура, само едно:

- Ето, това е!

- Сладка безсрамница... - простенал господин Зденко Павличек, правейки завършващо глисандо с малкия си пръст, украсен с дълъг, грижливо оформен нокът. - Сладка малка безсрамница!

В думата "безсрамница" се чувствала лека следа от еротика, смътен спомен, останал от някогашната предпедерска епоха в живота на този изтънчен човек на изкуството, а също и нещо, подобно на завист, че това малко чудо, това Галинино сладко малко безсрамно откритие, още на изхода на "Съвременна жена" ще бъде грабнато от проклетите самци и ще бъде разкъсано с езици, нокти, със зъби и, ах! - с всичко! Горкият корепетитор, който бил най-близо до

Миминото преображение на Булевар революцие и на когото се струвало, че това момиче слиза от пистата и почти стъпва по клавишите на раздрънкания "Блюхнер", почувствал тази вечер нужда да защити Мима от грубостта на секса и от бързо падение. Чудно, всички, които са влюбени в Мима, твърдят, че тя предизвиква у тях това защитническо чувство и че може би точно в това е и чарът й, тайната на нейната фаталност.

Зденко Павличек тази вечер именно предложил на Мима да й бъде *сестра* и я завел на сладък пунш в кафе "Мажестик". Докато крачели между масите и под острите ветрила на палмите от буренцата, той едва не се разиграл, наслаждавайки се на учудването у постоянните посетители на "Мажестик", на завистливите погледи, които като вълшебни килимче се простирали по неговата пътека. Загърнат с дълъг червен шал, чийто край падал кокетно преметнат чак зад гърба му в стила на Аристид Бриян, разказвал на Мима Лашевска за живота си, а тя го слушала по своя талантлив начин, който повече от всичко й разчистил пътищата и до най-затворените белградски кръгове.

Защото Мима наистина умееше да те слуша! Светлите й очи буквално се гмурваха в твоите, а изразът на лицето й постоянно даваше да се разбере от онзи, който говори, че със страшно нетърпение очаква следващото изречение, че почти изгаря от желание да го чуе колкото се може по-скоро: "*О, не, не, моля те, недей продължава разказа си, докато не се изпишкам. Не искам да пропусна абсолютно нито дума от това*!"

Искам да кажа, че докато разговаряш за нещо с Мима, имаш чувство, че изпълняваш направо моноспектакъл, че от главата до петите си сър Лоуренс Оливие или нещо такова. Мима като никой друг умееше да се намести на

стола, на кревата или на масата, на някоя ограда - все едно, по котешки. Позата на тялото й сякаш говореше: "Ох, че ми е хубаво тук, ах, колко ми е драго, че съм с теб, не, наистина ми е драго, нямаш си понятие колко!".

И, ето така, Мима Лашевска, благодарение на дипломата за манекенка, беше първото и последното момиче-модел в която и да било от вълшебните витрини по Кнез Михайлова през дългата история на магазините и търговията от тази улица.

Кнез Михайлова иначе е първата белградска улица, на която след войната се появиха вестникари, продаващи "Вечерне новости". Гръмките им гласове, които извикваха заглавията, в средата на петдесетте години бяха чудо невиждано! Народът се спираше и ги слушаше как се надвикват, а вестниците лудо се продаваха. При липса на сензации, тези мъжаги викаха последната вест от Уолт Дисниевата анимация: "Гуфи намери кокал!".

Преди Мима на Кнез Михайлова се появил и един "сендуич-мен"; това бил младият театрален режисьор В. В., който с две дъски, окачени на врата, се опитвал да рекламира някакво свое студентско представление. Кариерата му на доброволен "сендуич-мен" започнала на ъгъла при универмага "Митич", а завършила стотина метра по-надолу, пред сградата на Сръбската академия на науките, където го арестувал дежурният милиционер за нарушаване на обществения ред.

Така Мима Лашевска, ставайки девойка, слязла от стръмната си Сеняшка улица право на манекенската писта в "Съвременна жена", а след това зад витрината на "Нов дом", накрая влезе в живота ми през онази ноемврийска вечер, когато ме поведе да отпразнуваме свършването на гадостта.

Спуснахме се до хотел "Палас", който тази година превърна стъклената си тераса на дансинг. Пред асансьора

ни посрещна паласовият човек за изхвърляне, същински великан, облечен в черен погребален костюм, който от лявата страна беше малко поиздут, вероятно заради пушкалото:

- Дамата може да се качи, ти не! - каза, като ни препречи път.

- Защо? - измънках.

- Защо? - повтори горилата. - Защо? Всички питат: защо?

Хвана ме за раменете и ме обърна към огледалото.

- *Виж се на какво приличаш*! - каза и аз се огледах.

Наистина, не изглеждах представително. Видях лице на изгладнял двайсетгодишен младеж, с изкривени навътре пети, сплъстена мокра коса, рахитичен гръб: старото американско манто от камилска вълна висеше от хилавите ми рамене. Отгоре, от терасата, преливаха потоци джаз. Погледнах се в очите: те бяха единственото хубаво нещо у мен. Очи, изпълнени със засегната гордост и с омраза, пълни с грипозен трескав блясък, с носталгия и гняв. Очи на мечтател, който, тогава вярвах, ще победи на края на този гаден филм.

Обърнахме се и излязохме, без да кажем дума, и тогава се зарекох никога, дори и тогава, когато се прославя и се наблъскам с купища мангизи, никога, никога, никога да не стъпя в "Палас" - бърлога на сити лапачи и горили.

И, да ви кажа, това е едно от малкото неща, за което съм си удържал на думата, макар че не се прославих.

Пожелах приятелят ми Але да е с мене и тръгнах с Мима да го търся из града.

Намерихме го в "Коларац" на Кнез Михайлова. Седеше на масата до вратата и пиеше чай в очакване някой да намине и да плати.

И тогава се почна.